КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса я механизмах пролетариаш, цхьанакхета!

ШИНАРА, 10 июнь, 1969 шу
№ 69 (4706).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхачу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШЕРА ДУЬЙЛА АРАДУЬЛ

Москвё, Йоккхача Кремлевски Двореце, дIахо болх беш ю коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани

КОММУНИСТАШ ЧIОАГIАГIА КХОТАБАЛИЙТАР ДУХЬА, ИМПЕРИАЛИЗМАНА ДУХЬАЛАРА КЪОВСАМ КХЫ ТIА А АЙБАР ДУХЬА

1969 шера 7 июне Москве коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане КПСС делегацена керте латтача КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева дагь къамаьл

Деза новкъостий!

Вай Совещание дей повестка тIара керттера доцу — хIанзарча этапе империализмана духьала лоттабеча къовсама декхараши коммунистически а болхлой а партеша, империализмана духьаларча дерригачу низаша чекхдоахача тIулемкий цхьогIон. Тхона хетачох, керттерча документа проекта тIа къоастам боллаш хьахьекхад цу дей повестка чулоацача проблемий маIан. КПСС ЦК-ан хет, проект, вай хьажа деза хьыдола документаш я санна, коммунистически болама хIанзарча декхараш ма яхтара я аьнна.

Тхо дог тийша да, новкъостий, дунен тIарча дуккагIа йолча коммунистически партей викалаша дакъа доацаш йола вай Совещании империализмана духьаларча къовсамхой гIулакхаш айдаре дакъе боккхача лоархIаме хургхиларех. Цо новкъостал дергда машара, демократена, къамаш лоIама, социализмана тIехьа латтача низий дунен ерригa фронт кхотабаре.

Цунна цхьана тхо-дог тийша да, Совещание балхо, цо белгалдергдола декхараш хкоачадидара цхьана лоаттабергболча къовсамо коммунистически болама этта хIалонаш дIадаха а принципиальни марксистско-ленински ларда тIа из чIоагIагIа кхотабаре а новкъостал дергдилара.

Цу долача хIаманна кхы а ...

I.

ХIАНЗАРА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ХЬАЛИ ИМПЕРИАЛИЗМАНА ДУХЬАЛАРЧА КЪОВСАМА ДЕКХАРАШИ

Новкъостий! Берригача континенташкарча компартей викалаш шоай революционни къовсама дIахорa ... белгала дьиха вай ... тIехьатIе туйбенначa ... дуккха хIама да эшаш яс шу ... Из яр Iаламьете доархIаме, событеех йиза йола ... Вайна, коммунисташта, кIезига тоамаш дехадац цо, черда торошай хьийнллой цай болама дерхIаш ... эсийлахь-доккхий хIемаш хкоачадара. Цунна цхьана цу хана тIехкаштта проблемаш а хаманаш а ...

Оаха чIоагIа уйла тIахийта дахийтIар империализмана духьаларча дакхагIа йоаг... дукхача къахьегача адамаштех дунен дерригача прогрессивни низаштех юкъера коммунистий авторитета влияни.

... къовсама дуккха лоархIаме дешаш а хьехадеш укхаза къамаьлаш дагьа новкъостална. КПСС Центральни Комитета тхона тIададар ... дунен халкъашта юкъера болам дегIадаха ... проблемех. Совещание дуцца оттадьча керттерча декхарий дуазадено, тха партена хетар укхаза дIахкайкадаьта.

Вайна массанена хетар цхьатарра да, общественни системе лоархIалу йола империализм адамаш историческа дахаяна ца доалаш вергIата, машар, демократи котъаларгазье дIахьалахеннаньа ... тIара керттера духьале хинна дакъа ... дунен халкъашта ... гIулакх.

Халкъаш дIахкашта свет лу империализмага. Цуо бехкагIа къовсте ца ... адамашта хьалхашка латтеш ... а тIехьа дарга ... кхоачаргIабоаргIйоала ... проблемаш. Империализм керттара моастагIа хьалха тIа а хиннай, хIана а я коммунистически болама меттал ... бокъонаш бахьан, социальни къамаш ... халкъаш ... къовсам мел лоаттаберий а.

Вайна, коммунистийта, доашо ха империализма социальни маIаш историена юкъера дух моттига. Цхьабакъда, империализмана духьаларча къовсама хьалда програмна белгалъяре империализма, ... кхетадаьь ... Изита ... Iалашо ... капитала духьал ... латта ... процесси. ... Империализмана ... хIанзарча этапе империализм болаш ...

Фу дале ... тIехьарча ... империализма бакъдаловна? ... керттерар — социализма хIараша а ... ?

ТIа-тIа боккхагIа хиловш империализмана чулахьарча процессашта ... колониальни режимаш дIаяхаро, болхлой болам тIехIоттаро. ХIанзарча империализма дуккха ... къовсаме ... социализмца ...

Эггара хьалха вай терхьаш ... империализма ... чIоагIа ... производственни механизми хилар. Вай терках ... хIанзарча империализмо ... аппаратеца тIа-тIа дуккагIа ... хилар ... производства програмированна прогнозированни, техническа прогресса ... финансировани. ... рыночни ... гIадерзадаьь гIудакхаш. Цхьадолча механизма ... обществени производства эффективность.

Социалистически мехкий экономически Iилма-техническа толамашца классови къовсамо социальни дакъе белгаладера гIойленаш къахьегамхошта ... кхочадалу ... империализма ... эксплуататорий тIа-тIа чIоагIлуш хилар къахьега ... монополистически капитал буржуази ... социально-экономически халонаш.

Социализм капитализмана къовсамаре ... тIера ... империалистий экономически интеграци тайп-тайпарча формашка кхуад. Буржуазни правительствашна ... дуккха ... монополий объединенеш. Шоай гIулакхаш чIоагIлу империалистически тIеман-политически союзаш.

Ховш да, хIана а, из хола хIана ... империалисташта юкъера ... духьалонаш капиталистически обществе лоархIаме закономерность я йоалаш юсаш хилар. Уж ... мехкий капиталаш тIа-тIа чIоагIагIа ... юкъегIерташ хиларо ... хилар. Империалистически державаш юкъера ... тIа-тIа чIоагIлуш хилар гуш да, белгала аьча, агрессивни тIема блокаш, эвсере хьалха НАТО мехьаллерх а.

Цхьабакъда, ... империализма ... дунен ... империализма страте керттера низ белгаларча дахье ... тIаберзабеш латт. Империализма политика тIа-тIа дуккагIа белгалйоал дунен социализмана, къаманий кхоттамукъалеи революцена, болхлой болама духьала лоаттабеча юкъерча къовсама классови уйлаица.

Шено из, вай Iоаяше гашна, ... дIахо а керда торонаш лоха империализм гIертаргхиларех. Из долаж хIама вай политикане юкъе терках ца дича даргдац вай.

Цхьабакъда, хIанзарча империализма цу оагIонех дувцаш, моастагIчун низи торонаш кIезигне я ца гIерташ, тхона хет, уж тIех дерхIа а езац, аьнна. Духьала вай хена тIа-тIа шайчьа ... капитализм ... тIехьарча ... къахьегаман капитализм юкъера ... Социализмам демократи низаша бега IоагIьамегIа дIалаца меллаш латт дунен тIара кхи ...

(ДIахо доадар 2-ча оагIон тIа).

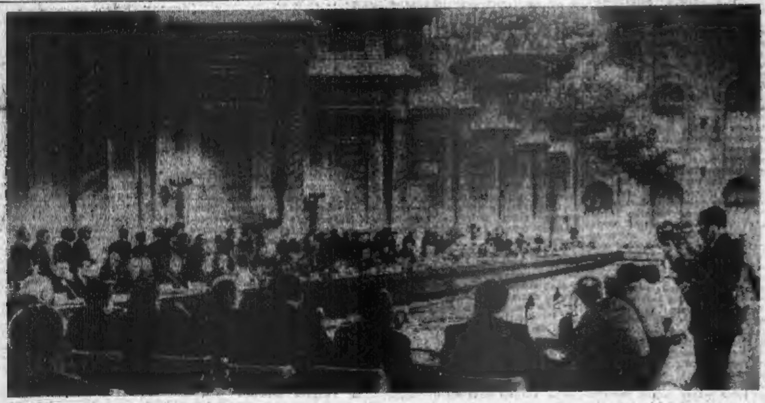

МОСКВА. Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани. СУРТА ТIА: заседаний зал. В. Яковa сурт. ТАСС фотохроника.

ТIЕХЬАЮСА ПРЕДПРИЯТЕШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

БЕРРИГА НИЗ АХ ШЕРА — ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА

Пятилетка дахагIча шера Нохч-ГIалгIайчоа промышленностo пхе бетта балхe белла итогаш яй. Цар къахьегамхой ... дукхача предприятей коллективаша болх ритмичнa бехк, тIайне социалистически декхарш толлама кхоачашдеса.

Продукци арахецарe ... республика промышленносто тIехьхкоачашьяд. Планах аьрхIечуи совгIа араехийца тайп-тайпара изделеш 2,3 миллион сомa мах я. Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша ... 10 миллион кубически метр газ, 36 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, дукха мехкдаьттахимически продукташ, ... продукташ.

ДIадахача шера пхе бетта арахийначa валовa продукцe укх шера цу юкъе арахийна продукци 103 процент дукхагIа я, хIана реализацени продукци 8,1 процент дукхагIа я. Къахьегама опсаре 6 процент таргга лакхъеннай. Цо къаьгга хьахьокх ... республика индустри дегIайоагIа.

Пхе шера план хавал хьалха кхоачашъярa ... социалистически ... «Октябрьнефть», «Горскнефть» мехкдаьтта промысловой управлений, мехкдаьтта газови управлени, Грозненски ремонтно-механически завода, А. Шерипова цIерагIча нефтемасловавода, производственно-товарни контора, «Грознефтехимзаводы» объединене ремонтно-механически завода, «Электроприбор» завода, «Грозэнерго» управлене предприятей, кондитерски макаронни фабрикий, «Грозвино» объединена, Шелковской мехлесхоза, кхы дуккхача предприятей коллективаша.

Май бетта шоай болх тоабаьд, тIаьхьа хиннa ... декхар тIера дIа а воалхаш пхе бетта план ... кхоачашъяй. Грозненски мехкдаьтта чекхдоахача завода, «Чечингушводстрой» треста Аргунски ... изделеш конструкцей завода, Грозненски консервно-кондитерски комбината, ... управлене коллективаша.

Цхьабакъда, хьалха тIехьайоса дукха дуккхача предприятей коллективаш, хIана а тIехьа хьалха латтача предприятей ... юкъе ... Цун совгIа ... тIехьайоса предприятешa ... боарамах болх ...

... предприятешa ... списка ... пхе бетта балха итогаш ... тIехьагIа гIехьайоса 38 предприяти хилар. Цар пачхьалкхена ... дIа ца луш йиса продукци 65 миллион сомa мах я.

Уж хама доле гIулакхаш ... горкомай, райкомай, ... профсоюзни организацешта ... комсомольски организацеш.

ТIехьайоса предприятей куйгалхоша, коллективашa, партийни профсоюзни организацешта цхьана бокъна ... предприятешa ... министерствашта, управленешта, ведомствашта. Уж декхарийла ... мероприятеш ... Предприятешa ... болх ... вешаш ... пратически ...

Пятилетка дахагIча шера хьалха ... хIара производствени коллективa хьалхашка латта декхар да ... шера план толлаш кхоачашъяр.

1969-ча ШЕРА ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА ПХЕ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприятеш	Директор	Парторганизаце секретарь	План кхоачашъяр проценташ
[illegible] завод	Н. Я. Пелевин	Н. В. Зайченко	82
Автогенно-карбидни завод	Н. Ф. Гривасов	К. А. Оганесов	82
«Трансстрой»? завод	керттера инженер А. Н. Булатов	М. М. Магомадов	94
«Пламя» завод	М. А. Керимов	А. Ч. Зверев	90
«ГАРО» завод	С. Ш. Григорьян	А. И. Недолубов	97
Электромеханически завод	М. Г. Иноскадзе	К. П. Лебедев	99
«Металлист» завод	директора декхараш кхочушдер Ю. Э. Сергеев	М. Г. Марханов	83
«Казэлектромонтаж» ГМУ мастерски	Ю. Ф. Неруч	В. И. Григорьев	85
Назрановски «Электроинструмент» завод	А. А. Мальсагов	Н. К. Пашенных	87
Грозненски ЖБК завод	К. М. Пальчик	В. П. Живаев	97
«Грозпромстрой» треста [illegible]	Л. Н. Елизаров	А. М. Дудаев	98
Сзодовый фабрика	В. П. Ботиков	А. Т. Кожуховский	99
«Терек» ... МДФ керттера предприяти	А. М. Арсенов	Н. И. Федюшин	94
Ермоловски ДОК	С. Л. Фризман	К. У. Мусхаджиев	99
Нохч-ГIалгIайн карьероуправлени	Ш. А. Дакиньгов	Б. Н. Ганкув	98
ГIишлон-материалийн № 1 йола комбинат	Т. А. Бушигин	З. М. Стародубцев	99,7
ГIишлон-материалийн № 2 йола комбинат	М. Г. Майкин	Н. В. Кудашев	92
Старопромысловски кирпичи завод	И. М. Колобов	П. М. Сорочкина	95
Назрановски кирпичи завод	В. Х. Алиев	К. М. Гагиев	90
Гудермесски кирпичи завод	Ш. Т. Юсупов	Н. А. Мочитайдзе	94
Швейни объединени	А. Н. Бабахканов	И. П. Худолей	98
Назрановски трикотажни фабрика	А. Б. Шадиев		25
Сунженски леспромхоз	Н. И. Цикалов	А. Г. Пукалов	61
Наурски лесхоз	П. А. Тапсиев	Н. А. Базаев	65
Шалински лесхоз	Т. Бибулатов	Х. Джамалханов	78
Ведески лесхоз	С. С. Усаев	Н. А. Дикаев	53
Ермоловски леспромхоз	А. Я. Маркаев	Л. С. Дикаев	76
Грозненски консервни завод	директора декхараш кхочушдер М. П. Ксендзовский	А. Н. Степко	98
Шелковской райпромкомбинат	В. А. Дабиров	К. А. Мартыненко	80,0
Грозненски гормолкомбинат	директора декхараш кхочушдер Н. Ф. Максимов	А. М. Паранин	64
«Ачалуки» минеральни хий ду завод	С. Д. Цечоев	С. А. Аминов	45
Сунженски маслозавод	Г. В. Лошаков	А. У. Алиев	68
Наурски масло-сырзавод	А. И. Федоров		71
Урус-Мартановски хьайба	С. Н. Мехтиев	Х. Д. Мусаров	97
Автомобилийн техобслуживани ю станци	В. Ф. Пурдин	В. Д. Ставеров	95
Ачхой-Мартановски райпромкомбинат	Б. Б. Цечоев		97
Пседах-Юртовски райпромкомбинат	А. Г. Магомедхаджиев		87
«Чечингушводстрой» треста ремонтно-механически мастерски	И. Н. Гудин		70

Пхе шера план — ханал хьалха!

ЯЛАТ ЧУЭЦА КИЙЧЛУ

Цхьайолча моттигашка чIоагIа дегIаденах Наьсарерча «Экажевский» совхоза кIа. Боккха хьунхьам чуэца дерхI 1000 гектар тIера.

ХIанзална маккхаш тIехьадийза агрегаташ лийнай цу ахашка, самолет хьийзийнай цар тIа. ХIанз уж шоай лоIамах а дита кIала хIамаш а оттаяь ийсача мугIарех латтача шоай 18 комбайна гобаьй механизаторама. Эшшача дийнахьа ахай тIа яхийта кийчъе ели я уж. Из болх беш я бархI саг чувоагIа заьрххIа йола звено. Цунна кулгалду дикагIа волча опытни механизатора Налгиева Хьасана. 6 комбайн хIанззакха а тоаяь яьнна.

Ремонтникашта юкъе эггара хьалха цIи яьккхар Дзейтов Мухтара.

Къаьна ахархо ва из. 1947 шера дена трактора тIа болх беш хьавоагIа Мухтар. Вешта дуккхала цхьан «трактора тIа» дьача-м ийса курсаш. Трактор - комбайн, комбайн - трактор. Из 68 цун къахьегама накъ. ХIьта ше дIатIахайча цу хана болча машенех бизза пайда хье ца яйцча Iе а вадаш. Укх шера бIаьсти дьача «ДТ-75» яхача трактора тIа болх а бь векал из хIанз шай комбайн тоае.

ХIаьз комбайн сиха тоаяь яккха ялат чуэца кийчлуш ва из.

Цунца ахье а бахьена кхаьнна къахьега кийчлуш болча механизатораша Хидриев Маьмида. Еналоев Бимаргире, кхьгар а тоаяь шоай комбайнаш нийтта аьна.

М. ЗАНГИЕВ.

ШУРА — ПЛАНАЛ СОВГIА

Ах шера планех 4200 центнер шура йоаха езаш яр Шалиновский районa «Путь к коммунизму» яхача колхоза фермa коллективе. Наьхехоша хIанзале шура дIайийча пункташка дIалхачийтай 4400 центнер. Ер бутт чакхбаллалехь ерригa цар планал совгIа дIохьега йоаха лаьрхIад 100 тонн шура. Яхье баьнача. ... хьалха латт Балан Вера, Агапова Вера, Елисеева Мария.

М. АНТОНОВ.

ЯНДАРЕРЧА БУРУВДЕТТАРИЙ ТОЛАМАШ

В. И. Ленин ваь бIаь шу дизаре сийна къахьегама вахте а этта дика толамаш доахаш хьайоагIа И. Н. Дымченкос кулгалду Яндарера геолого-тохкама балхаш ду коллектив. Май бетта план 135 процент кхоачаш а еш, 700 метр мира ца доагIача чоалхоне геологически хьалашка 942 метр буруш тохад цо. Планах лаьрхIачул 242 метр совгIа буруш тохад хьинар долча мехкдаьтта тохкараша. Белгалъяьнна хьинара къахьег мастерий А. С. Багомедовeн Ф. Н. Кузнецовeн сменаша.

М. ЛЕВИН.

Ачхой-Мартана района «Овощевод» яхача совхоза Хайдаров Садаудe кулгалдеча звенос 300 гектара тIа дIайийнай хьанаIаш. ХIанз цу культурана чуйина тIуданих деш я звено коллектив. Дика хьокхамаш доах хьанаIашта культиваци еш болхача механизаторашa. Норма 10 гектар болча 14—15 гектара тIа из болх чакхбаьккхе боал механизатораш Минциган Хасбулат, Дежалханов Мохьмад, Мохсанов Аллан.

СУРТА ТIА: шоайна гу цар агрегаташ

И. Паноса сурт.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Дlахо дlахр. Дlадолу 1-ча оагlо тlа).

...ш. Хьалхагlа шlакха а даьлаш мо хlана, сийна lазайн къахьегаш тlаьхьадоттаду, социализми къамаш цхьаьна бекхам шоаш тlа оттадеш...

Паччахьалкхен - монополистически капитализмо, производствана lалаьмате чlоагlа обобществление а ец, цунна доал цlаьхьа централизацехьа а ец, кхы дlахо кха моттиг йоацаш кlоргlа буржуазии строй керттера вlашдухьале — общественни хьисапера производстванен частни хьисаперча присвоененен юкъера вlашдухьале. Халкъашта тlа-тlа шьрагlа гуш да, дукхагlча хана кхыьа мехка дахь из lеш, гlулакх деш йола производственни комплексаш кlезига мара бац... Тlехь-тlехьа чlоагlлуш доагlа капиталистически производственни отношенеш социалистически шорача духьал ... хилар.

Тlалаттача хьалхара тlаьхьа тlертара гlулакха империализм гьанагlа ме йода, кlоаргагlа хул цун чухьара социально - экономически антогонизмаш. Капиталистически экономика дегlаяхар цхьа-къе ца ... хилар белгалдинна. Къаьст-къаьста мехкаш цхьан боарагlа доацаш... хилар тlа-тlа чоагlлуш доагlа. Цу долча хlамаша цу мехкашта чухьа вlенхашттара халонаш тlа йа кхоачае а царна юкъе дукхагlа вlашдухьаленаш а хилийта а йиш яьр. Цунна дола тешал — кховзткъалагlча шерашка духьхача капиталистически мехкашка хроническа лазар а хинна дlаьтта даин хулаш йола бюджетни дефицит, хаддакха тlеуттта валютно-финансови кризисаш, хlамаш ехьалара инфляции. Цу лазарех хlанз дукхагlа йолча хана «текха кризис» ва.

Хlанз lилман техникен дегlаяхаро хьаеллаш йола, цlавкхи ма хинначча тайпара йоккхий торонаш йоллаехьа а, къаьстта шаьра хьегучудуьйла общество къелая мискалая кlалхарьинкхъ, хьабе болх ма хилар дlадаккха, къахьегамхоштен кагий довлахье ираштен кхоана дех кхерамах мукъа дола вахар lалашде низ болаш империализм хилар. Тlа-тlа дукхагlча вахе кхетаду, производственни общественни дешаш къостадеча юкъе къахьегамхошке дицза дакъа лацийта капиталага йиш ца хилар а цо на царга цlенкха доаллийтарг ца хилар а. Тlа-тlа шьрагlа гуш доагlа, империализмо общества культурни моральни рузаьш тlехьара дахьlаьш хилар.

Йоккхагlа хинначе производства, ...

[illegible]

Халкъашта йола lалаьмате боакха кхерам болаш империализмо хила хьахъ долаш йола, демократически паргlатонаш дlаяхара, общественно-политически вахаре фашизаци ара тlаерзаьнча тенденцеш а. В. И. Ленина а белгалдаьккхад. ... реакци ... тически монополей ... гlулакх хилар. Кховзткъалагlча шерашка из бехь хилар хьаьккхаш ... тоидаш гучадаьнна.

Дукхагlа дегlадаьхача капиталистически мехкашта сихха дахлу тlема - промышленни комплекс онлеш йолча, вешта аьлча военизацеча йоккхагlа йолча монополей цхьоагlено паччахьалкхен аппарата еш йола вlаиша. Цу эвлаьмеча цхьоагlоно тlа-тlа чlоагlагlа алийн из дукхача империалистически паччахьалкхений политикена, цхьа а революнегlан агрессивнегlен хулайт из.

Буржуазин демократе доаш чухьаьлашта эшаш йола «порядок» lадашье низ ца кхоачаш эксплуататораш бисача моттигашка фашистски ... лелабеча террористически режимашта гучаьхьа дlабедалл lаьдал. Из хьахьокхаш доле масалаш вай хана кlезига дац. Цу режимай финансови политически оагlув хьалаьва империалистически державайи йоккхагlа йолча монополийи доал дечча гlозарийн оагlонгаяьрa.

Империализм lалаьмате боакха кхерам ба тахан хьалха хиннача колоней халкъай паргlатонаш лоlаман а. Хlана, империализма колониальни система керттера ... дlахо а мукъа йиса оамал я ... кlезигагlа дегlадаьккхачен мехкашка бахача кхьа lалаша рузкъаш довхилген къахьегамо эксплуатаци елген, хlана империалистане хlилла дукхагlа лелее оамал, чlоагlагlа ... къоал де ... а. Кортамукъа ... мехкий халкъаша неоколониализма политикана еча духьалено империализмана духьаларча къоасаша кердо лоархlаме фронт хьаю.

Дерригача дуней халкъашта империализмо дахьаш долча эгара доккхагlча кхерамех цаl — из керда дуней тlом хьолабара кхерам.

Милитаризм массаве а хиннай дlакъаста йиш йоацаш дола империализма дакъа. Цхьабехьа, тахан белггала цlаккха а ца хиннача масштабашка кхаьчай из. Империализм а дукхача миллионаш болча наьха къахьегам, адамлен хьакъела, lилмахой, толкамхой, инженерий талантa карагlдаьнна тlехьлена толамаш адамлена болча пайдена тlа ца а дерзадеш прогрессен лаьттай гlархьа вахара эргалоеаш йен гlулакхага этта а доллаш, акха. Реакциони уйлаш чакхъяхара. тlема — халкъашта боккхагlа болча цу бахйна эшача гlулаккашта шерех пайда эцаш хилара бехке из. Уж, новкъостий,

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Болхлой классан ахархойн цхьог1ане йиш хуьлийтаргья къамаш-мукъадахаро ясполонеш чекхъяллан да д1ахьа, колониализман юкъедохьаь д1адаккха, социализмага бо-да болам кхи а б1убешаг1ен жоллам болласи хуьлийтаргбе.

Цу г1уллакха дакъьера вайна, коммунисташта, т1аьбежа балатоккхам бохкха ба. Коммунистически болама-гара х1оьех пролетариата ахархой ваг1оьгахьарча социалистан 1алашъета йоккха терко яр, хьалхе хиначу колониальни мехкий специфически хьа-дбина хьенна йоьга цхьа т1а а стра-тегни тактикин д1айбола [illegible] [illegible].

Хьалха хиначу колониальни мехкий болхлой классан ахархойн г1уллакхий х1ензарча хьалашкара пробле-ма дикачу дакъье дуьнен халкъашта юкъьера характер йоллуш ю. Уккхаза дуьнан дe дуьнан халкъашта юкъерча ерригача болхлой класса мукъалан-хача къоьнача вечтахьалакдений ахархошкара, беррегача къахьегамхош-кара цхьаг1о ч1ог1ьяр. Цо шайна чулбаш къамаш-мукъадахаре болама, къонача вечтахьалакхоьшта, социалистически содружества мех-кашта юкъе революционни цхьаг1о ч1аг1ьяр а къамаш мукъадахаре т1ехьа къовсам лоьттабеча мехаш ду-ьнен халкъашта юкъерча болхлой класса ерригарна йоллий лактача коммунистически партешта ьтара ай-хаг1а дала буьзийна дег1адолла-ляр а.

Цуьна дуьхьалона ваьн ч1оаг1а лоьрх1ьна дерх1 коммунистически партей дег1адоаг1ена махкий революционно - демократически партешкара контактахи буьзаманн. Уж партешн организационни империализмана ду-хьал, социальни прогрессана т1ехьа лоьттабеча къовсаме т1а сератам-ваш я КПСС-а х1ена ука сахьта 10 къовсам-мукъадахара партица кон-тактан буьзинарий да, х1аьта со-

ветски общественни организацеши дуьнан цу яша дерригача махкий демократически организацеица юкъалена я. Коммунистически партей революционни - демократически партешкара г1уллакхаш т1ехьа т1айбоаг1ача хаха а ч1оаг1аяра дикха карг мест доллар да дик дит т1ана.

* * *

Цу таймара новкъостий, нагахьа санна х1ена латтача дуьнен т1ерча г1уллакхий реально мах бича, нагахьа санна, цхьан оаг1оьрахьара, империализм дег1аахарн воллаг1ена оаг1оьрахьара, вукха дуьхьал мел латта керрига мацан дег1аахари ш1ейн дуьхьал оттадича, т1аккха дуьхьал цхьа вывод мара хургьац — дуьне дег1аахарa кертера каьнг1аш хьалха а санна революцин социализмак махкий, къамаш - мукъадахарни махкий хьалхара къовстадеш да.

Кхетадеш ма дий х1ама бешна на хетарш ше ш... сатем бора коммунисташта хийра хилар. Вай дика хкетаду ьтара а тайп-тайпарча участкашка т1ег1ертта ч1оаг1а къовсам лоьттабе безллга. Болхлой класса дешагарла революционни лоьрх1ам латт цу къовсама реальни хьалех ца хилярах, цуй керттера этапаши ю лелабеш боле низамаш мийса къоста-ме хаьрах, империализмана духьалара т1ехьа дуькха вих хьалг1оттаба-рах.

Коммунистически болхлойн партешна империализмана дуьхьал лоьттабу къовсам д1акъонстабе йиш йоьмаш дерх1 вай юкъара а алоачанде лоьх1арш бахьан, къахьегамхой оерригача къыча отрядашца цхьоаг1о а йолаш болхлой классо политически 1алдид хьадаккхаре т1ехьа лоьттабеча къовсамах. Толам баккхара д1оаг1а дерх1 оаха доррагача дуьнен т1ара коммунисташ кхотабаларах, антиимпериалистически [illegible] махкий цхьоаг1о д1аоаг1ьяраж.

II

КОММУНИСТИЧЕСКИ БОЛАМА ЦХЬАЙОЛА ПРОБЛЕМАШИ ИМПЕРИАЛИЗМАНА ДУХЬАЛАРА КЪОВСАМ ЦХЬОАГ1ОНЦА ЛЕЛАБАРИ

Новкъостий! Советски Союза Коммунистически парте 1алашъете ч1оа-т1а терко а ю, дерх1а а лоарх1 хоалал дехьарча вай новкъосташа бен бола болх.

Дуьнха а меллаш исторически дет1аахара опыто, классовой къовсама опыто теллаеш хьахьекхал адамашта мел-лилаеза бергбоацам да коммунистически партеша бен бола болх, мел бернат делаш да ю бола общественни дег1аахаре. Марксистско-ленински теорега хьадде а лелоер, коммунистически партеша сийрда бола чалкъашта коммунистически кхоаннга беде цхьа. Цар хьалг1оаттаду талкъеш къовсама, социализм прогресса сийлаьл-ленсхтй дега-латтаркта т1ехье латтача дук-[illegible]

эг1ар хьахинад - дуьнаеча дакъе аьттеньара а «эврдехьара» а ревизионистски [illegible] коммунистически болама юкъе ... Уж влиянии духхьале «ш1енча» теоре сфере[illegible] ... Теоречa ревизионизмо антиимпериалистически къовсама дукхьала зе держ йолаг оппортунистически практикана [illegible] боахк. Ревизионизм пролетарски классови позицешн т1ара ваг1ар ца дий къаьлача а модернистски а тайпарча буржуазни з1амигача буржуазни тайп-тайпарча концепцешна марксизм-ленинизм хувар ма дий.

Цу кхерама духьал хьадда къовсам лоьттабеча бергбоацам хиара шоай реаваш т1а теркам. божьте-ча вежарашка лоьча партей позицесна т1ехьа ка тхо. Коммунистическа [illegible]

[illegible]

III

КПСС ШИЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ ДЕКХАРА ТЕШАМЕ Я

Новкъостий!

Ах б1аь цу оаг1а болча хара масса а долча лостамашке — политически, экономически, идеологически, т1ейа лостаме империализмаца духьал латт Советски Союз.

Граждански т1ом чакх ба баьлаьле а В. И. Ленина белгалдаьккхар, — «Х1ена дуьнен халкъашта юкъерча [illegible] ...

...воздействие ваи ю йолй болама политикаца», яхаш (т. 42, оаг1. 341). Т1а нарбе из положени х1андарча хьалашкха а лоарх1ам болаш лоьх1.

(Чакхдолар 4-ча оаг1ув т1а).

«СЕРДАЛО»
[illegible]

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Чаккхе. Долалур 1-чу, 2-чу, 3-чу агlонаш тlе).

Тхоьа экономически кара-гlдуьлаччах хlаьмах тlаьхьа а Советски мехка а дукхахча дакъе ерригачу социалистически содружестван а обороноспособность, агрессен тlемен империалистически политикана духьал латта йиш хилар. Цу карагlдуьларех тlаьхьа а дерригачу дуьнен тlера революционни халкъаш мукъадахарен болам хьаллаца тха йоле торонаш а. Царех тlаьхьа ба социализм бахьан капитала мехкашкарча къахьегамхошта а колониализма низ-lоткъам тlера lоккхесача халкъашта а эгара толашагlа йоле агитатор хулаш латта кердача общественни строя хьоххама низ а.

Бакъха намъага юхе а хьажа, тха, советски коммунистий, ала йиш я экономика дегlайоалар — из чоалхане а цул совгlа хlара денна низ уlабохийтала дlадехаш а йола къонсака фронт я. Тха мехка къаьстта низкъала хилар из дlаяхача хана боахама хьакъе тlехьадиса, империализмо тlаоттадаьча тlемаша мохк бохабеш lалаьмате доккхий зенаш даьхилар бахьан долаш. Шоана массанена а ма хой Советий lадал латтача шерашка мел халонаш эшаный оаха, боахам дегlабоалабеш тхоьа фу карагlдаьннад, дуьнен халкъашта юкъерча хьала а дуьнен революционни болама а кунах фу тlехьале хилар.

Кхоалхьалагlча шерашкарча тхоьй балха хьокхаме итогаш луш йола дукхьала цхьайола дашнеш йоалле безам бар са тахан. Цу барlI шера СССР-е промышленни производство шоззи совгlа дегlаеннай. Хlана ца зашаш кхоалагlа дакъе дукхагlа хьакхай юртбоахама продукци. 43 процент лакхьенай къахьегамхой реальни доходаш.

Чlоагlа лоаьзенай экономически хьакъехьа тхо капиталистически дуьнен тlа эгара низ болашагlен бlаьхегlен болча мехка... — США-х къоастадеш йола юкъ. 1960 шера тха промышленни производства боарам американскийгах 55 процент бар, хlаьта 1966 шера — 70 процент гаргга.

Кхетадеш ма дий, цу цифраша советски халкъа балхах дола дизза сурт ца оттадеш хлахо. Дукхалах имна ца lеш, гlулакха даьхалах а массехк дош ала доагlа.

Укх тlеххьарча шерашка, къаьстта КПСС XXIII-ча съезда Директивех оттаьв хlанзара пятилетка йолаелча денз балха из оагlув, ала йиш я тха парте къаьстта йоалле еш дола хlама а низа дlаоттад. Юкъара экономически дегlадахара лакхача темпай беррига лоархlам хlета а беш; цунца цхьана оаха дуьне эгара хьалха латта—экономически эффективность а lилма-техническа боарахе а — халкъе боахам дегlабоалабера низкъ лаьцаб. Дlаяхха шераш геттара беркате хилар цу хьакъехьа а.

Техническа прогресс хулийташ лоаа доаьхош — химь, радиоэлектроникин приборостроени, точни а еза-йоккха а машинашкер, кхидараш — сихха дегlахулаьр, чотах цlенхаштта хувцалуш латт промышленносте структура.

Укх тlеххьарча шерашка дикха тоеллаш lалашдаьй оаха тоъал дукха халонаш хиннача юрта боахаме доккхий толамаш дахара а. Хlанзалца хьа паччахьалкхено цlенкха а чхийташ селлайа дукха капиталовложенеш юртбоахама производствана комплексни механизаци, электрификаци ярга, цунна хlинзени ярга, лаьтташте мелиораци ярга.

Укх тlеххьарча шерашка парте хиннатеагlа эргадаьккхад тха экономикана ду доал, цlенхаштта дlадоладаьд оаха планированни доал завен методаш эргайоахаш тоалла. Из чоалхане болх хlанз а чакхбаьнна баьнабаш, цхьабаккъда, хlанзале а гуш да, халкъа боахаме цунах мел беракт даьа.

Белгалденна базам бар са, новкъостий, укх тlеххьарча шерашка шоно йоашаш дола толамаш мехко дакъедале а, тха балха тlа долаш долаш кхоачамбоашараш а fхоашта хьалхашка латта цlенхаштта проблемаш а оахош теркама кlалдера ца йоалийташ хилар.

Цу тайпара проблемаш хаддаза уттаю вахаро. Цукъах темашъелга дахлаш, кагахьа сайна советски экономика масштабаш, из дегlаахара сихка темпаш, тха бар сайна болча бокхача мехка хьалит долен зиен тайп-тайпара хlамаш дукха хилар тердаланча. Дегlаахара диалектика ше а ма йий нитта; общества боарам дукхагlа лакх ме лу, масштабашка дилача чоалханегlен доккхагlен хул цо шийна хьалденна уттаду декхараш.

Бокъонца хlанз а тха цу тайпара декхараш кlоаргга lомаду ха. Кийтьеш латта коммунизм хьалъеча, КПСС Программа кхоачашъеча кхы а боахха цхьа гlа баккха безаш йола кердa лхе шера нлая. Цудуха, шейо вu, мохк экономически дегlаахара керттера лостамаш, керттера перспективни декхараш цу пленага чулацийта гlерташ тхо хилар.

Царна юкъера белгалдаккхияза дарглац lилма-технически прогресс сихъера декхар.

Совещание керттерча документа проекта тlа белгалдоаьх, lилма-технически революци шерра йоаржаяр капитализманен социализманен юкъерча исторически дкъа керттерча участнех цаl а хина дlаэтта хилар. Проблемаш ните кхетаира геттара раьза а тха парти.

Социалистически строй сирлане пайда а зиаш. Советски Союзо цlенхаштта толамаш даьхад хlинзара lилман техникен дегlахуьлача. Эгтара хьалха маьршача гlулакхаша оаха оттабьб ялари низ, эгара хьалха космосе тхо дахад, тхоаш карагlдийнад Советски Союз lилма-технически прогресса хьалхарча мугlарашка хlаоттеь дола кхы а дукха башха-дика хlамаш.

Цхьабакъда, уж толамаш дуьнача хана тха безы бац lилма-технически декъе тхоьй ях дезе еза-рий хилаш кlаагагlа лархlа. Укхаза лоттабе безар бlаьхиш хьален къоасац ба. Хlаьта цу дакъе а социализм тlек хилар дlахьоккар дукха тхо из цlенхаштта лоттабе лархlа а да. Из тха мехке коммунизм хьалъера хьаштеша ма яххара хинна да lеш, дуьнен социализма хьаштеша, беррегача революционни кортамукъаленц болама хьаштеша на яххара а да.

Тха безам болча тайпара, lилман техникен дегlаххуьлача керда цlенхаштта толам боахкалга — чlоагlа къахьегарцен дукха капиталовложенеш дlаяхийтарцен дувзаденне чlоагlа хала гlулакх да. Цо дlадех lалаьмате дукха кхераш хийчъелга — тахан а гlехьа тха мехка болх беш дуьнен тlарча lилмадоахьа дехьагlа даькъе дале а. Керлача техникаш болх бе безергболча, миллионаш а миллионаш а болча нахьа образованость, профессиональни знанеш лакхъяндза а ярга. Хана тlалоххадаь да lилман производстван радикально гаргладаьр. Тха хlанзча тlехьагlа дукха керда lилман центраш дешара заведенеш хьалъе, lилма-технически балхий фронт дlахо а геттара чlоагlа шерье. Эгара тlехьагlарча lилман дакмашен, электронно - вычислительни техника юкъенккерон ма яххара хьаъгъ управление системаш хьаь а шерра юкъедха а еза. Цу деррегача декхараш, гучох, йоагlаш йола моттиг нозайоагlаргы тха кердача интеллигенце.

Тха парте гlулакхенна массаза а кьалхарча пламе латт социалистически общества лоархlамегlара декхар — къахьегамхой хьал-торо лакхъяр. Цу дакъе а иштта дикка толамаш даьхад тха мехко. Цкъа сайна дуьнхаза а Советски Союзе хина ве-жарешха, йолча нартей ежвланика дуьна йиш я цу хьакъехье статистика цкъача цифрашкара дийца ца lеш, шоай уйла сецачара а.

Нагахьа саца тхо мичаре хьадоладеннад, малагlа халонаш чакхъхьенна ца доалаш хиннад теркаланче. дlакхама къахьегамхой вахаре боарам йоккха котоло саина лархlа боагlа. Цхьабакъда, тха наха хьашт дола хlамаш хаддаза дукхагlа хул, хlаьта из тlа-тlа дукхагlа дlадех тха промышленностегарен юрта бееханиреш. Аллха цхьа месал доаладерга ез. Тха мехко хlара денна

[smudged] хьакхаш а шоай чуlеча моттигаш [smudged] тоешъ бархl хьар гергта дезал ба — хlара денна новкъостий! Хlаьта чуlеча нlелой проблема хlанз а чlоагlа низкъаьла я. Малан фух цуп? Цул малана, таханарча стандарташка даллача, хlанз деш дола къамна, массаза а йхар но, аллха чуlеча моттигий хьакъехьа а доалаш, хlара дезале къаьстагьааста шоай массадоча хlамашна lалашъе квартира хилийтар хьакъехьа да, цу тlа а квартирех боаха мах дуьна тlа эгара лоахгlа а болаш.

Иштта лоархlаме декхар дат тхона хьал-торо боарагга дилача а, культурно - бытовой гlулакхаш даргга дилача а, вахара хьасадатен паргlатоналнен дилача а юртанкера къахьегамхой городашка бахачу наха тергабигарах а. Юрта дукха миллионаш нах бахаш болча тха мехка — из декхар цхьатарра лоархlаме а да, чоалхане а да.

Оаха лерхlачох, уж проблемаш къоастаяра дакъе дlахьалахашнакъа цlенхаштта гlа боаккхаргба керлача пятилетка.

Тхона массанена лоара уж проблемаш сихагlа кхоачашьер. Цхьабакъда, дуьнен халкъашта юкъерча хьало торо хилийтац тхоа мехка ерригачу ресурсаш экономика дегlаахуьларгa, къахьегамхой хьал-торо лакхъергa, культура айярга дlалийта. Дукха рузкъа хьоацале деъаш хул оборона. Цудуха шоана дол дала йиш болаш ца со, эгара лаккагlча боарамe оаха ю лоттаеш хиларех. Тха гергашцерча дипана техника лораду шоай Даьхен доазонаш, уж социализма низкараща хьана ха тlа латт социализма нежаражха долча мехкашта карагlдаьннараш лорадеш, халкъий машаре хираналеш лорадеш.

Доккхий декхараш тхоашта хьалхашка оттаду сиха социально-политически даькъе а.

Укхаза хьалхарча пламе — социалистически демократи дlахо дегlаххуьлара Советски паччахьалкхе чlоагlъяра. Тхоай мехка а кхыча социалистически мехкий а вахаро, исторически опыто lомадаьд тхо уж декхараш шоайла айха дувзаденна лархlа. Бокъонца вlаштlехьаьнкха, ерригача звеньяшка чийца болх беш йола паччахьалкхе аппарат ца хилча култал культуран хlинзарча экономика чоалханеза йокха гоезал зиаш йолчен механизмашен обществени вахара кхыча оагlонгаш, мехка оборона ца йолаш.

Социалистически паччахьалкхен низ дукбувла хьаст — халкъадера айха бушам, ца могга дукхагlа болаш нах мехкан обществени гlулакхашта доал дала лийхьоар. Бокъонца из да социалистически демократе lалашде лазар а. Из эргайоахаш тоалцах шерьеарей хьахул советски обществи коммунизмега болачча новкъе политически дегlаахара керттера лостам.

Кхетадеш да, диш дама къамьа къаьстта классови чулоацам бола социализма гlулакхага этта айтт декхар болаш йола социалистически демократи дегlаххуьлара хьакъехьа хилар. «Шена демократи, — белгалдаьхад Ленина, — боахлой тувлабе гlертача либералa хара дехаш да. Историна йола феодализма метте дlаотташ йола буржуазни демократи а буржуазнена метта дlаоттац йола пролетарски демократи а» (т. 37, оагl. 251). Из ленински вывод ше ма ярра бекъаь вахаро, исторически практико.

Социалистически демократи дегlахулар — из тхоча хlара денна боккха практически болх ба дукханча лостамашк. Цо шийна чулоаца нах юкъеозаш йолча ерригача организацей, эгара хьалхарча аргlанна къахьегамхой депутатий Советий, профсоюзий, комсомола гlулакхаш хьинарегlен дикагlен хулийтала. Цо дерхl вай демократе законодательни лардаш эргайоахаш тоалла а. Оаха иштта боккха юкъхlаш бу демократически хьесапаш юкъенчача доецеш бахача чакха доккхагlа дола дакъа дахаш къахьегама долча коллективашка — заводашкен фаб- рикашка, учреждениешка, колхозашка эргадоаха тоалла а. Из болх хьакъхьонахаш долча масалех цаl хила йиш я хlана дерригача халкъа юкъе дийцадаш политически арахьеххьа проект а йолаш дола юртбоахама артели Устав.

Социалистически демократи эргахьакха тоелла айха дувзадeнна да дукхачча наьха сакхетам лакхбара, партен паччахьалкхен политика цар кхетаирца, уж гlулакхам чlоагlа хьашт дола, мехка боккъонца [smudged] дай шоаш хилар кхетадергдоза уйла болие уж хьалкхeбарца. Цу лостамгахьа хоадиейоллаш къовсам лоттабу оаха буржуазни идеологен пропагандан ламнeца, наьха сакхетам чу капитализмах кхадисараш дуьхьала.

Тхоай лоархlаме декхар дат тхона дукхха къамаш далача тха мехкарча дерригача къамий народностий бартцхьоагlо дlахо а чlоагlъеагlа. Шоана массанена а хоаш да, новкъостий, социалистически [smudged] цу даькъе а оаха тоъал доккхий толамаш даьхаьен революционна болама, чоlанъ доахха къамаш цуналкара уж принципиальни лоархlаме хиннытех. Коммунизм хьалъера хlанзарча этапе дlадех, хьаьга тоъаша чlоагlдаь ца lеш, дегlадоладаьга а. Деш дола къамеш дерригача къамаш народностий хьы а дукхагlа айхийтаж гаргалигара хьакъе советски нах советски патриотизман социалистически интернационализман уйлаш, национализман расизман идеологица мамар куркбоьча уйлица хьалккхеберца бувзабенна бола болх дlахо тоабара хьакхеха да.

Коммунизм хьалъера декхарий масштабашен чоалханоа лакхбу сакхетамeла, обществe вахаре дола хlама вlаштlехьдоахача авангарда лоархlам. Цу тайпара авангард я шоай дерригача гlулакхашка марксизма-ленинизмах кор гlортолга еш, къахьегамхоех долча дукхача идмашца айха овзaенна коммунизм хьалъера беррига болх вlаштlехьбеш чlаагlаш легаргбола оагlорахьа лостабеш йола Коммунистически парти.

Шой култагlнара даьхь а лалаллаш парте лакхе дарг мел доапар ду паччахьалкхен политика вlаштlехьбоахачий чакхбоахачий, дакагlча оагlорахьара ашнeн а къахьегамхой низ кхачийтара шоай инициатива шоай лочна кхьахоккха цар реальни торо хилийтара. Парте хоадамболаш къовсам лоттабу социализма а вlаштlехьа дlааьыга, йоалаш хургъ лигa дольчa, управленчески аппарата бюрократически тенденцешца.

Парте доза дара даккхе дьалхьайдаро чlоагlбу мехка деш мел долча хlамашна чоалхара. Советски паччахьалкхен тахане кlоаненна хьалхара цуй бакиткхаьнa. Хlаьта цул малан да, парте ше дегlаахe еза, цо шой мугlараш тlама бил лакхбеза, цар хьайни организационни цхьоагlо чlоагlъе еш хиийта.

Укхал хьалхара коммунистически болхлойн партей Советски хьахлуга тlехьагlа дlадалача бархl совгla шера агьа ахи миллион совгlа сог тlакхийтан КПСС-е. Хlан цун мугlарашка 14 миллион хlана вай сине сагa ва. Партена юкъера ахалаж совгlа барен — болхлойн ахархойи. Оаха къаьстта дикагlа лоархl царна юкъера хьахара моттиг болх лоацa хилар. Из да тха парте классови маlано, тха обществе вахарерна болхлой класса лоархlаме моттиган на хиларе. Парте вахараюкъе боккхача лоархlаме бa колхознин ахархой. Партецa ба халкъе болча миллионашa специалистаю, lилмахой, культуре деятелашa, общественни, lилма - технически, культуран прогресса гlулакхa боккха дакъe лоаьцa интеллигенции, кхьболa интеллигенции.

Тха парте мугlарaш доккхагla хулаш хилар тха мехкарча масса тайпарча къахьегамхочунга юкъе цун авторитет дикхa хилара къаьстта теналдеш да. Коммунистически парти, цун чухьерен арахьарeн политика дерригача советски халкъо ма ярра а масса раьза волаш а хьалхлoец.

Партe болх эргабаьккха тоабелга партена чухьара демократа дерригагlа дегlаххуьларца, демократически централизма принципаш лоарaагlа ца доалаш чакхъяхара дувзаш деладу оаха. Шоана массанена а хоаш да, цу лостамгахьа укх тlеххьарча шерашка дукх, а деш а мел дукха хlамаш да, цу дешаша КПСС ХХ—ХХIII съездий решенешка малагlа моттиг лаьцай.

Новкъостий! Дукхача тхьааъе тха мехка цхьа гlулакхаш вlаштlехьдалара, коммунизм хьалъеча доахача толамех тlаьха хургьа Советски Союза арахьарча политика дуьнен халкъашта юкъерa хьалахьта еш йолча всазействе шерааш кlоаргаги. Цу политика керттера лерхlарашш лостамаши къоастам болаш белгалдаьнд КПСС ХХIII съезда решенеца.

Советски Союза Коммунистически парте шой деррига арахьара политически гlулакхаш социализма дуьне тахан селхаварчул чlоагlагlа, хlаьта кхоаца — тахакарчул чlоагlагlа хилийтара тlаддарбадь да. Из бокъонца хьахьокх, тха паччахьалкхено кхача социалистически мехкаца цхьана дlахо политически, оборонни, боахачча гlулакхаш юкъе леладелга дегlадоаладар дуьне къахьеган хилаьо.

Советски Союзо кхыча социалистически мехкаца цхьана лоархlама позицеш лоац шерречeн дlиш кхехкаш латтаен къамий-кортамукъелен фронте, оагlув чlоагlа къийлош, моральни материальни новкъостал ду шоай кортамукъале бахьан долаш латтае долча халкъашта.

Вьетнамски халкъа империалистически агресси юхатоьхийтара Советски Союзо дlахо йолача хана а доккха тlемен экономически новкъостад дергда дуьна, морально-политически гlулакхашта цун оагlув хьал а лоаттабергба.

Оаха бивза корта болеш шейсе лоархl Къулбехьи Вьетнама нуврашкара Къамаш фронта, Ю пунктаца хьакъехьа, вьетнамски доаш политически кхьакъела дергlадах лаьа оттаьн программа.

Советски Союзе тараг гlо норадоагlа Азеш Африкаш къонеча паччахьалкхенашта. Царех дукхачарца тха мехко цхьана гlулакхаш леладу экономика, lилма, техника, культура, къамаш кадраш кийчъера дакъе.

Советски Союза массе оагlорахьара новкъостал ду, дlахо а доагlа агрессе бала тlабенача lарбий паччахьалкхенашта. Тхо темашаь тlехьа да Гергана Малхбоалехье цуьсен чlоагlен машар оттабера низ хьабелланы йола 1967 шера 22 ноябрерча Кхерамзален Совета резолюцие положенеш чакхьерa.

Къамаш шоай мукъегlа а далаш дlайоляллача паччахьалкхеншта юкъера гlулакхаш вlаlе гlерт империалисташ. Советски арахьара политика духьала латт бlехача империалистически уйлашта, цо новкъостал ду цу паччахьалкхеншта юкъера барт вlаштагlа ца хеташ дола деташ машаре хьалхьоий къастадаре. Из тъехьокхаш долча масалех цаl да ххьийтта вlаша тlом беш долча мехкий а тlом соцабера хьакъехьа барт ба вlаштlехье а лоалла Индеш Пакистанеш хугlалхой Ташкенте вlашагllэхетар.

Оаха шерра империалистически доалан кхыча мехкий монополеш lоткъашаш еш йола духьала тlа-тlа чlоагlлуш латтача Латински Америка мехкашцаре бувзамаш.

Капиталистически дуьнен мехкашкарча Советски паччахьалкхен гlулакхашта лараве уйл В. И. Ленина бекъаь хьакъехьа, малагlа тайпа обществени строй йолча паччахьалкхенашца машаре дахара принцип. Цу принципа чаlан да, мехкашта юкъе гlетта къовсаме хетташ герa яхана, тlемаца а ца къастадеш, машаре вахьбаьца къостадар. Из хlинзале а дуьнен халкъашта юкъе къоабаьль хьалаьбай. Машаре дахара идеологей къовсама доагlарш дац, из къаьстта чlоагlа белгалдаккха деза. Цунан цхьана дукхьал социалистически капиталистически паччахьалкхенашта юкъе тlом бацар хьаьл доалаш а дац из. Машаре дахара принцип кхоачашъяро шерагlа йола торонаш а хьеелл царна юкъера гlулакхаш дегlадоаладара. Деш дола къамьал дуьнен халкъашта юкъера проблемаш переговорий истола хьалхашка lо а хайша къоастаяра хьакъехьа, тlеша кхераш кlезагбарен дуьнен халкъашта юкъера кхоххам кlаьдбарен дакъе чакхдоахача гlулакхашта вlашн дагадоалара хьакъехьа, хlаьта иштта вlашн гlойле йола экономически, торгови, lилма-технически, культурни бувзамаш лелададара хьакъехьа а да.

Укх тlеххьарча хенарча опыто, белгалдаьча, Францецара, Финляндецара, Италецара, Японецара, дукхача кхыча мехкашцара гlулакхаш дегlадахкаро хьаьлохкх, машаре дахара политиках цу тайпара торонаш йолхаш хилар. Оаха укхаза цхьаккха а капиталистически паччахьалкхе юкъера яккхаш, цу дакъе США а. Машаре дахалга тхона цхьа шигъе йола тактически прием а йолаш, лерргагlа машар безаш йолча арахьарча социалистически политика лоархlаме принцип я. Цу тайпарча политико хьахулийт социализма мехкашна керла обществени хьаlлъера, революционни кортамукъален болам боархабера вьтгув болашгlа дала хьалхи.

Тхона дика хоа, йоккхийча капиталистически паччахьалкхений арахьара политика вlаштlехьъяра дукхагlча хина эгара, агрессиванегlа долча гlоерана вайнех оага. Цар гlулакхаш кхоасацадара чlоагlал хилаш ц, царш хьа кхетадашта провокацеш хьагучаха еза, агрессина гlулакхаш хоадагболаш юхатоха даьн кийча хила деза. Дукхьал из тайпа арахьара политика я КПСС-о, Советски Союзо чакхйоахар.

Капиталистически лагерера зортlагlа бола тхъан а къоастаду тхоа га. Тха классови, идейни противникаш шоаш болашекхьа а, цул никалеша тоъал кхетамца, мах бу хlанзарча дуьнен lIедна низий вlаштlехьиe, хlаьта къачсал тlа дола дуьнен халкъашта юкъера денна вlашн гlойле йола оагlора [illegible] хьа оза а ба. Тха паччахьалкхено шой арахьара политика чакхйоадача хаш цу [illegible] тенденциеш теркалъю.

Тlема кхерама низь дlа а къоаладаь, агрессивни реваншистски гlоаршарна леладеча гlулакхашта тlера фал ай ца а лолийташ, оаха дlахо а тахан низ кхачийта мел дола хlама дергда вай планетера тlама кхерама кхуврачаш дlададера.

Дуьнен халкъашта юкъерча хlанзарча хьала саготашагlа йолча проблемаш, тхоа къайлахьаш бlаьхагlча хана дола дехкериш, белгалъёлча керда дуьнен тlом хьоабера гера вийна дехеш доладара кхерам хийбеш латтача дуьнен доаьхошка коллективни кхерамзален система хьа-лъ. Цу тайпара система — дlаяхаран тlом - политически гlулакхашта метта лелахьа дикагlа дола гlулакх.

lаьдана керте латташ хилрах тарра. Европа коммунистически болхлойн партена а континента капиталистически мехкашкарча партешна а шоай Карлововарски конференце цхьана кийчъяьй Европе кхерамзален lалашъер духьа лоаттабеча къовсама программа. Европа халкъий кхерамзален, доазонаш метехьа доалазadoкхарцаш чlоагlа лоаттадара, европейски паччахьалкхенаш машаре ихаре хьаьда программа ахайкенай Варшавски Договора юкъе дакъе лоацача паччахьалкхенаша. КПСС-о, Советски Союзо доле хlанз деграда из программа кхоачашъяра.

Тхоа хет, событей лелаяно ден порядка тlа коллективни кхерамзален система Азе хьадра декхар а оттаду [illegible].

Вай дуьнеш латтача документа проекта тlа белгалдоакха ядерни гера доаржа ца даоех дола Договор сеггота чакхдаха долладенза дарг ца хилар, из гера дехкаш дарг ца хилари ядерни низах духьаl машарица гlулакхашта мара пайда эца йиш ца хилара. Химически бактериологически гера декхара эффективность чlоагlъяр — из а вай юкъера гlулакх да. Совещание дакъа лоацараша дика хоац да цу дерригача лостамашка советски арахьара политика мел чlоагlа тlагlертая инициатива йолаш я.

Хьалхагlа санна, хlанз а Советски Союза кийча я массанена а цlенда гера дlадаккхара хьакъехьа, гера кхаьнa, эгара хьалха ядерни ракетани гера кlезагдараш юхазераш да декхарий хьакъехьа барт бе. Гера lоа делга империалисташка юхаозийтаа — из да керла тlом хьоабе тlертарий позицеш мельар, lалаьмате дукха рузкъа безкатеча гlулакхашкахьа дезадар, лерригача дуьнен тlара машар чlоагlбар.

Империализма духьаларча къовсама декхараш кхоачашдеча дlахо кхы а доккхагlа дакъа доацаргда Советски Союза Коммунистически парте, советски халкъо, тlа-тlа чlоагlагlа хьаллоаттадергда машара, демократе, къамий лоlам, социализма гlулакх.

Новкъостий!

Доккха а сийлахьа а истори долаш ба вай болаш. Из ондабоаккхаш нукха керте лаьттаб сийлахь-боккхий уйлахой революционерий Карл Маркси Фридрих Энгельси, «Масса а мехкий пролетареш, вlашагlкхетал» яха цаф бlайха тlахьам беррегача дуьне тlа дlахоъаб. Цо шийна чу... беррегача къахьегамхой цхьоагlален вошален, цар хьашташ юкъера хилара идеи, вай болами низ бола байракх а лилха дlаэттаб из.

Соалха вай шуца белгалдьккхар lилман коммунизмчана лард ела Карл Маркс вьнча дийнахьа денз цхьа бlаьи ах бlаьи шу дизар. Цу хана ший идейше гlулакхаши цlенкха а лергдоалаш болча сага де а доагlаш аллха сий дала из lеш, воай низашка хьожаш а хилар вай, истоги аьлла а йоца, шоай сlиллахкхий пербоаlваниш белгал а [illegible].

Хlанз кхьаьхле дезача денна — Владимир Ильич Ленин вай дlахо ну декрий вегtахоачаш латт вай.

Ленина дахь мах бакь вагтоацаш дола хlама сена латт [illegible], из латт, вахаро хьахкашка уттадача эгара хlоаргагlа долча хаттарашта цо жоп ленна хиларах, империализмана духьаларча, социальни къамаш lалашта духьаларча, социалистически революци котъяккхара коммунизм толийтара духье лоаттабеча къовсама толашагlа йола формаш цо хьалъехха хиларах.

Классови низь деррагlа дlабелхар, принципашна чlоагlа хилар, тактика ласта ховр хилар, хьадде хьалаш масс оагlорахьара теркалдар, майрра а цу низьи хана хьадамаца а гlулакхаш чакхдахар, империализмана духьаларча къовсама дукхача тайпара болча ерригача средствех пайда эца хар — из да Ленина вайна хьийхар, из да Ленингера вай хьаlомадер.

Ленина революционни теориш юкъе лаьцача дакъех марксистски уйла дегlаххуьлача лоархlаме этап хилар. Ленинизм — из я вай замалахьара марксизм. В. И. Ленина ваь бlаь шу дизар — из дерригача дуьнен тlарча коммунисташта цlей да. КПСС доа тайпа я, гаргахоачаш латтача ленински юбилей идеологически болх дlахо а чlоагlбарах коммунистически болама майда эцаргхиларах.

Кхоанента бlубене хьажа, новкъостий, мел эшар да вай. Шаккха а лергбоацача Маркса, Энгельса, Ленина хьехама тешаме болча коммунистически болама хlанз lалаьмате йоккхий торонаш я дерригача антиимпериалистически низашцхьоагlо а болаш халкъаш социальни къамаш хьакъехьа мукъадахаре тlехье, машара тlехье, эзарий сийрда коммунистически кхоане бахьан лоттабеча исторически къовсаме керда котал ешаш яхе. (Дlовхьа тlоаршсне тох).

ЛЕРТТlА ВlАШТlЕХЬДАККХА КАГИРХОЙ ДЕШАР

Укх деношка хиннача ВЛКСМ Нохч-ГlалгIай обкома 6-ча пленума балха повестка тlа яр «Болхлой кагирхой юкъараобразовательни боарам лакхбара хьакъехьа комсомольски организацешта тьалхашка латтача декхарех» йола комсомола Назрановски райкома отчет. Докладчикa ВЛКСМ Назрановски райкома секретара Ю. Баратоева, содокладчика республика просвещение Министра заместителa М. Ю. Алиевас, прениешка къамьалаш даьча назрановски «Электроинструмент» завода комсомола комитета секретарa С. Бузуртанова, ВЛКСМ Советски райкома секретара М. Тепсаевас, Грозненски болхлой кагирхой школа директора В. Г. Жилкевс, просвещене болхлой профсоюза обкома председателе М. С. Супруновс, иштта кхычар белгалдаьхар хьакъехьача кагирхой юкъараобразовательни боарам лакхбеш карагlдаьннараш, цу лоархlамеча балха тlа дийсау кхоачамбоацараш.

Сиха дегlайоагlаш латт город Назрань. Укх тlехьарча шерашка къаьстта хувцаденнад цун сибат. Городе хьахиннай керда промышленни предприятеш, къилаьд нах чубаха вlаштlарахь цlенош. Вай мехка а дехьа а дехьа а дика йовзаш я Г. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» завода арадаха продукци. Болх бе йолаеннай Къилбеседа - Кавказе йоккхагlчарех йола трикотажни фабрика. Цу лоархlамеча предприятешка я кхыйолча заводашка а болх беш ба эзараш болхлой. Царех дукхагlбараш кагий нах ба. Цудухьа lалаьмате болхкача лоархlаме да цу кагирхой юкъараобразовательни боарам лакхбар. Назрановски маьлх еча заводе, «Назрановский», «Плиевский» совхозашка вlашагlъенкхий деша багlача кагирхой юкъараобразовательни боарам лакхбара ковкъестала йола комиссеш.

Цар членаша хаддаза йоакхо из кагирхой дешара юкъесозара, цар образовательни боарам лакхбара. Къаьстта дика вlаштlехьбаьккхаб шой болх № 1 йолча Назрановски юкъерча школа комиссе.

Комиссе членаша, йоккха оепит йолча педагогаша Г. И. Макаровас, Я. Д. Медова, Г. И. Мальсаговас къаьстта дукха хlама даьд болхлой кагирхой дешара юкъеозаш. Из бахьан «Электроинструмент» завода, трикотажни фабрика къонача болхлоша шоай юкъараобразовательни боарам лакхбаьб.

Кагирхой образовательни боарам лакхбарга хьежжа вlаштlехьдоал кулгалдеча балхашта уж дlакийбе. Иштта, масала «Плиевский» совхоза къона болхло Дзортов Абукар хержав юрта Совета секретарала, хlаьта сайрийнара школа чакхъяьккха трикотажни фабрика мотористкa Шанхоева Лиза цу фабрика цеха начальникалла болх беш я. Цу тайпара масалаш дукха да.

Бакьда, докладчика а содокладчика а белгал ма даккхара дукха кхоачамбоацараш да кагирхошна дешийтара даькъе, предприятешка, совхозашка оттаьнец 8 шерара образовани йоацача кагирхой дешар вlаштlехьдаккхара йола перспективни пленаш. Массанахьа яц болх беча кагирхой юкъараобразовательни боарам лакхбара ковкъестала йола комиссеш. ВЛКСМ райкома, йоазоацарча комсомольски организацешна эсала чакхбоачкх кагирхой дешара юкъеозара болх.

Назрановски районе ца 18 шерагара 30 шу кхаччалца ха йола 8124 саг. Царех вlалла ца дешаш ва 2000 къона болхло. Ерригача предприятешкех совхозашкех къахьегача 1800 кагирхоех 8-шерара дешар дийша боацаш 704 саг ва.

Комсомольски организацеша, халкъа образование районни отдела теркам тlаьхийтац къахьегача кагирхой деша торо хургдоле хьалаш lалашдеш. Долакха-Юртара магийча ваххеш мехкарашен массехказа лелар даьд райОНО болхлошка шоай юрта сайрийнара школа хьеелла яхаш. Из кхоачалийтаизер. Сайрийнарча школашкара дешараш занятешка ца ухаш моттигаш нийсау. Профсоюзни, комсомолаьски организацеша таххац кагийча наха шоай дешар дитара, занятеш юкъегlьоаийтара бахьанаш. Цудухьа укх дешара шера хьалхарча ах шера сайрийнарча школашкара дlавелар 58 саг. Хlаьта успеваемость хьалхарча шерашка хиначул дукха лоргlа я.

Районa школашка, предприятешка, гlишлошка, совхозашка вlашагlъеххан подготовительни классаш, курсаш. Цудухьа цхьан хана деша баьгlарий бац ца дlало шоай образовательни боарам лакхбе.

Района № 2 йолча сайрийнарча школе леттlа терко яц хьехархой педагогически говзал лакхъяра. Кагирхой вахара опыт теркал а ца еш дохача идейно-теоретически боарáме тел сахьатех болх беш болча хьехархошна урокаш. Школа дешархой lалашбьбеш эшаш долча учебникаша, пособешца, дешара технически средствашца.

Цхьаболча педагогашта, къаьстта физикеи математикеи хьехараштa, кlаракха 50 сахьат хьожадаьд. Хlаьта могаргдий - теш хьехархочоа леттlа урокаш чакхъяха? Могаргдоацалга кхетаде хала дац.

Назрановски райОНО цlенхаштта теркам тlабахийта беза хьехархой кадрашта. Деша даргдоацаш гlулакха а а цар тоелах лакхъе дешара процессе цlенхаштта тоаьр.

Юртбоахама производстве къахьегача кагирхой дешар сайрийнарча школашка вlаштlехьдаккха атта дац. Цу лаланашка толашагlйола форма я очно-заочни школа. Цхьабакъда районе хlанз а вlашагlъеханы заочникий группаш сайрийнара школаш. Уж хьееллагра чlоагlа са тувсаш бе Назрановски - Кертера, Алиhе-Юртара, Бурокlалхара кагирхой.

Болхлой кадраш кийчъеча йоккха моттиг дlалоац профессионально - технически училищаша. Назрановски районе юкхьанцарча образовани йолча болхлой мугlараш дегlаух № 14, № 27 йолча ПТУ училищаш йистеньхарех. Уж шеккхе училища йистенехарех ахац 8 шерара образовани йоалаш бe. Училищей комсомола комитеташа леттlа йоахо яц кагирхошка дешийтара.

Тахан предприятешка чоалхане механизмаш, аппараташ, машинаш болча хана, юкъерча образованех а кхоачам хилац. Бакьда укхаза мастерала болх беш ба кхьметтел юкхьанцарa образовани йоаца нах. Кагирхой тайп-тайпарча участкашка дlанийсбеча хана, масала, трикотажни фабрике теркал бац цар юкъараобразовательни боарам.

Назрановски районни комсомольски организацеша хьалашка деша даргдоацаш гlулакх да юкъера образовани боаца болхлой кагирхой сайрийнарчен заочни школай занятешка юкъеозар.

М. АБДУЛАЕВ.

Чукашна дуьнаду палата бераьаш лу Актюбински фабрика — Казахстане эгара къоналгlа болча предприятех цаl. Болх беш барий а ба цига дукхагlча даькъе кагирхой.

Тlеддина болх бу фабрика вольжано.

СУРТА ТlА: фабрика цхьан цеш, болх беш а хьайцаргачаш Борисова Тамара.

ТАСС фотохроника.

ЭКЗАМЕНАШ ДlАЛУШ БА

Чlоагlа безамехкаьне ха я хlанзарча Нохч - ГlалгIай педагогически института юкхьанцарча образоване факультете деша отта безам болча заочникашта, сайрийнарча отделене деша гlоргболчарна. Институте дlачувахча гуш да тайп-тайпарча аудиторей наlарашта хьайтеда доагlа укх тайпара йовзуе дола къахаташ: «гlараш ше е, экзаменаш дlалуш ю».

Самародийлахь, 8-ча йише, цига эрсий меттеи литературани экзаменаш дlалуш яр заочникийн сайрийна хеша багlарийн ши группа. Преподавательша А. О. Мальсагова, Г. Е. Гончаренкос доча хаттарашта хlоаргга анализаш я еш, жопаш телараx тlехдина оценка оттайр заочника - абитуриента Пилыгуй Татьянана. Дика экзаменаш дlаелар заочно дешийтадараш цига деша боагlача абитуриенташа Татенко Галинас, Галенко Раисас, кхы дукхачар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

«ТЕРЕКА» ТОЛАМ

7-гlча июне Грозненска С. Орджоникидзе цlерагlча стадионе Нальчикера «Автомобилист» «Терека» футболисташи лейзар.

Футбольни сезон дlайолаенначна денз, 9-за лейзай «Терек» цкъа мара котъяьннай. Хlаьта 4-за ийшай.

Грозненскашнаьа совле йолаш дlайоллаехар ер матч. Хьалхара тайм къаьстхьачча хана хьаький наlарашка бурган чутоха ха а вынар вай футболистий. Счет хьайнлар вай полузащитника Сачкос.

Шоллагlа тайм а чакхъьлар совле вай футболисташка йолаш. Дика лийзар цу тайме Михеев. Хьаший наlарашка шиъ бурган чутехар из. Бакъда, шоашта кхо бурган чутеха йоллашехьа боханзар «Автомобилиста» футболисташ. Цудухьа юххера а вай наlарашка бурган чу а тохар. Иштта счет 3:1 йолаш котбьаьлар «Терека» футболисташ.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlаллаш Грозне сахьт йолаш де хургда, малибоалехьара дакгlо, гlаьххьача йоарагга кхоачаш мух хьекхаргба. Фегара температура республике гlолла 35—40, Грозне 37—39 градус йовхал йолаш хургья.

11-ча 12-ча июне кlезиг-дукха марxаш а йолаш, йовхан а йоалаш ха латтаргъя, лостаман хувлаш мух хьекхаргба. Фегара температура буйсанна 13—18, денна 27—32 градус йовхал йолаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора—2-44-86; редактора зам.—2-30-11; бехктоахаме секретара—2-24-30; партайни вахара, культура, промышленносте отделий—2-42-30; юрта боахама отделий—2-42-30.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—2-44-86; зам. редактора—2-30-11; ответственного секретаря — 2-24-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 2-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 2-42-30.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект. 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции. 7/84.

СФ05126. Заказ № 2307.